

De tunnel

Kolofon

ISBN: 978 90 8954 491 9

1e printing 2012

© 2012 Enno Bruinsma

Eksimplaren binne te bestellen by de boekhannel of rjochtstreeks

by de útjouwerij:

Utjouwerij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Ljouwert

Til: 058 - 289 48 57

www.elikser.nl

Foarmjouwing binnenwurk en omslach: Evelien Veenstra

Neat út dizze útjefte mei fermannichfâldige wurde, opslein yn automatisearre gegevensbestannen en/of iepenbier makke troch middel fan print, fotokopy, mikrofilm of op hokfoar oare wize ek, sûnder foarôfgeande skriftlike tastimming fan de einredakteur en de útjouster.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

De tunnel

Skreaun troch **Enno Bruinsma**

Oerset troch **Klaas Bruinsma**

Illustrearre troch **Sophia Bernson**

Jehannes yn de tunnel

Yn in lytse stêd ûnder de reek fan Amsterdam wenje yn in hiel lyts húske in heit en mem en fiif bern. It binne aparte bern, fine de heit en mem, want se ha alle fiif in spoeketaast op 'e rêch. Jehannes hat de grutste brune plak. Midden op syn rêch sit in brún plak, sa grut as in kofjepantsje. Jehannes is de âldste. Syn broerkes narje him der faak mei: 'Jehannes, meie wy in kopke op dyn pantsje sette? Dan hast in kop-en-pantsje op 'e rêch,' sizze se dan pleagjend tsjin him.

Dan wurdt Jehannes poer en wol er syn broerkes wol in skop jaan. Mar mem is it tsieren krekt foar. 'Ho, jonges, gjin rúzje meitsje. Bewarje dy rúzje mar foar de Spanjoalen. Dy wolle ús stêd der ûnder hâlde.'

It stêdsje hjit Alkmar. It is klearebare earmoed yn dat lytse hús yn Alkmar. Faak moatte se op in houtsje bite. Dan is der gjin jild om bôle te keapjen. De heit is losser fan grutte skippen. De Spanjerts binne de baas yn Nederlân. Faak pikke dy alle iten yn, se rôvje en stelle skippen leech en jouwe it nôt oan har eigen soldaten. Op syn heechst ien kear wyks mei heit Andrys meidwaan oan it útladen fan in skip. Dan krijt er in bytsje jild.

Mar wat de Spanjoalen net witte, is dat heit Andrys stikem ûnder yn 'e broek in grutte sek mei weet weistoppe hat. De soldaten dy't de sjouwers kontrolearje moatte, ha gelokkich net troch dat

Andrys in grauwe kont hat fan dy sek stellen weet. No ja, se sjogge wol dat er in dikke kont hat, mar se tinke dat er sa berne is. Dan roppe se: 'Hei, diksek, kinst wol foarút komme mei dyn grouwe kont?!'

Dan seit Andrys ek grapjend werom: 'Ast sels sa'n poepert hiest, soest wol oars beare.'

Dan skrept er fluch fierder nei hynder en wein, dy't him nei hús ta bringe. Dan komt er wurch en smoarch thús, dêr't mem en de fiif jonges op him wachtsje.

'Heit, hat heit weet meinommen foar ús?' ropt Jehannes. 'Dan kinne wy wer smikkelje en smûzje!' 'Hast ek jild fertsjinne?' freget mem Geartsje.

Heit Andrys draait him om en laitsjend seit er: 'Wy ha it wer flikt, bern. Dy stomme soldaten ha lokkich neat murken.' Dan hellet heit Andrys de sek mei weet út 'e broek en jout dy oan syn leave frou. En hy seit: 'Meitsje der mar lekkere bôlen en koekjes fan.'

Dêr wit Geartsje wol rie ta. Se kin de lekkerste bôlen en de hearlikste koekjes bakke.

Mar dat duorret wol in lang skoft. Einlik duorret it fierstente lang. De bern kinne net sa lang wachtsje fansels. Mar it moat wol.

'Boartsje sa lang mar bûtendoar,' seit heit. 'Gean mar nei de stedswâl om de Spanjoalen te pleagjen. Mar pas op, dat se jim net pakke, want dan binne jim net yn 'e pronk.'

Mar Jehannes en Sem wolle perfoarst net bûtendoar boartsje. Se wolle de swietrook fan bôle en koekjes

opsnuve. Dêr kinne se in protte fan genietsje. En boppedat ha se kâns en krij as earste in koekje of stik farske bôle fan mem. ‘No,’ seit mem, ‘boartsje dan mar mei de blokken.’

Rap pakt Jehannes út ’e kast in grutte pûde. Yn dy pûde sit in protte ôffalhout, dat heit by de houtmole helle hat. Fan dy stikjes hout kin men fan alles meitje, want dy blokken ha ferskillende foarmen. Trijehoeken, fjouwerhoeken, fiifhoeken en seishoeken van ferskate grutte.

Sem ropt: ‘Ik sil in tsjerke bouwe.’

‘Ik sil in stêd mei in ringmuorre meitsje,’ seit Jehannes. En tagelyk wol elts alle blokjes pakke, want wa’t de measte hat, kin it moaiste bouwurk meitsje fansels. Mar omdat Jehannes grutter en sterker is as Sem, pikt er hast alle blokjes yn.

‘Heit, heit,’ skreaut Sem. ‘Jehannes pakt wer alle blokken. Dat docht er altyd. En hy jout my ek in hiele hurde klap.’ Mei in skriklik lûd gûlen besiket er heit en mem te bewegen om Jehannes te straffen. ‘Och, och, Jehannes, is ’t wer sa fier? Slachsto dyn eigen broerke?’ seit mem.

‘Do kinst it net litte, no jonge?’ skreaut heit. ‘Jou de Spanjoalen mar op ’e hûd, mar net dyn lytse broer. Fuort do, yn de kast. En Sem de doar út.’

‘Mar heit, ik ha neat dien, wier net!’ gûlt Jehannes. ‘Ik koe der neat oan dwaan. It wie by ûngelok.’

‘Ja,’ seit heit. ‘En no stjoer ik dy by ûngelok de kast yn. En no, fuort, en gau!’

No begjint Jehannes wier jammerdearlik te gûlen.

Hy rûkte de lekkere koekjes al in bytsje. En dy gean no syn noas en mûle foarby.

‘Ik krij altyd de skuld. Ik moat altyd dy ferrekte tsjustere kast yn en de oaren nea.’

‘En no rap, pak op!’ driicht heit. ‘Oars silst myn rjochter foet ek noch fiele! En dy is der klear foar!’ Jehannes wit wat dat betsjut. Fluch rint er de gong yn en iepenet de doar fan de grutte, djippe tsjustere kast, dy’t ûnder de trep sit. Mei in swiere klap slacht de doar efter him ticht. Dêr sit er wer yn it tsjuster, yn dy neare kast mei spinnen en oare aaklike bisten.

Dy Sem altyd mei syn janken. As er allinne mei Sem is, sil er him in fijne pak op ’e hûd jaan, dy mislike broer!

Lilk en fertrietlik jout Jehannes him del op in âlde trui, dy’t leit yn in herne fan de kast. Ut woede en ferfeling skopt er mei syn klompen tsjin de efterkant fan de kast. Boem, boem, boem!

Mar heit en mem litte him gewurde. Hy sil fansels wol ris ophâlde mei syn lawaai. Mar Jehannes hâldt net op. Hy docht it no in eintsje fierder op.

Miskien is it lawaai dêr noch lûder. Bats, bats, bats! It lûd klinkt no hiel oars, it heart gâns helderder. Jehannes draait him om en mei de knokkels fan de hân tikket er tsjin de houten wand. Hjir is it lûd helder en efkes fierderop is it folle doffer. Yn it tsjuster betaast er de rûge houten planken fan de wand. Ynienen fielt er in tige grutte naad.

Hy kin de fingers der yn stekke. Mei beide hannen fielt Jehannes dat dy naad alhiel nei boppen ta rint. Hea, it soe wol de naad fan in doar wêze kinne, tinkt er.

Mei alle fingers yn 'e naad besiket er hoeden de planken nei him ta te lûken. Oi, hiel stadich bewege de planken. Noch fûlder lûkt er oan de plankjes. En hiel stadich giet no in doarke iepen. Wat soe dêrefter sitte?

Jehannes wurdt tige nijsgjirrich. Mei al syn krêft lûkt er it doarke iepen. Wat in ûntdekking is dit. Wat in geheim!

Yn sliep fallen

‘Wy heare Jehannes net mear, heit,’ seit mem. ‘Hy sil wol yn 'e sliep fallen wêze yn 'e gongskast.’

‘Dat tink ik ek,’ seit heit. ‘Wy litte him mar moai in pear oerkes sliepe. Dan ha wy ek gjin lêst fan him. Jit noch mar in lekker bakje kofje yn, mem. En sa’n hearlik koekje wol ’k der wol by ha, skat.’

‘No,’ seit mem, ‘do hast it fertsjinne, leave. En wat is it hearlik rêstich, no’t de bern allegear bûtendoar binne, en no’t Jehannes yn 'e sliep fallen is.’

Wylst se heit noch in koekje jout, jout se him in dikke tút derop ta. ‘Sa goed, skat?’ seit se. ‘Hast no genôch?’

‘Jawis, mem, op ien koekje nei,’ seit heit.

Au!

It is hiel tsjuster yn 'e kast. Jehannes kin gjin hân foar eagen sjen. Wylst er mei de linkerhân it doarke iepen docht, fielt er mei de rjochterhân om de side in stiennen muorre. It liket oft har hús hjir fierder giet. Foarsichtich taast er op 'e grûn.

Hy fielt in drompel en wol oer dy drompel fierder krûpe. Mar ynienen fielt Jehannes neat mear en tommelet mei in lûde skreau nei ûnderen. Wol twa meter!

Bom, dêr leit er op 'e grûn. Hy kjirmet fan de pine. Au, au, wat docht dat sear. Syn linker klomp is midstwa brutsen. Wat docht syn foet sear! En syn hannen pinigje him ek slim.

'Mem, heit!' skreaut er. 'Help, ik bin fallen, yn in gat. Help!'

Mar heit en mem sitte noflik te smûzjen fan in koekje en hearre hielendal neat.

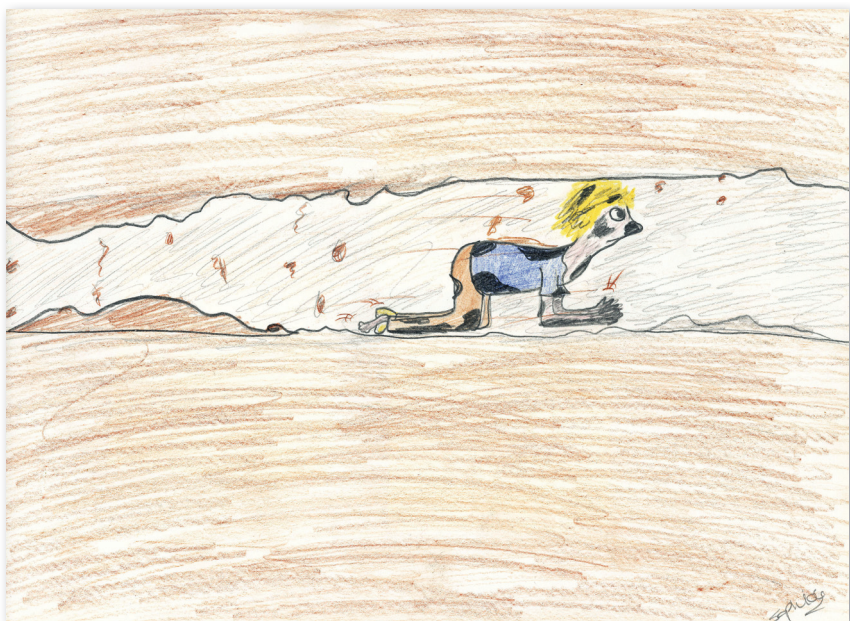
Stadich komt Jehannes oerein. Hy wol werom yn 'e kast. Hy besiket de hege muorre op te kladderjen, mar dy is fierste heech.

'Mem, heit, help! Help mij asjeblyft!'

Mar der komt gjin help. Wat moat er no?

Op 'e taast besiket er in oare iepening te finen. Hy krûpt yn it rûn, mar oeral fielt er hege muorren.

Oi, wat is dat? In grouwe spin. Fuort lûkt er de hân werom en siket fierder yn it tsjuster. Ynienen fynt er in gat yn 'e muorre. Wat soe dat no wer wêze? Hy fielt gjin stiennen mear, mar modder. It liket wol in tunnel.

Hy kin er amper yn krûpe. Sa smel is dy trochgong. Mar dochs lûkt Jehannes de dryste skuon oan en krûpt de tunnel yn. Hy moat net wer yn in djip gat falle. Wêr giet dizze tunnel hinne? En hoe is dizze nauwe tunnel hjir kommen? Soe syn heit hjir wol fan witte?

De tunnel wurdt hieltyd smeller. No wurdt Jehannes wol wat bang. Hy is al in moai fier krûpt. Aanst kin er alhiel net mear werom. Noch in lyts eintsje en dan sil er weromgean. 'Ik hoopje net, dat heit aanst liik is,' tinkt Jehannes. 'Ik wurd sa smoarch as in baarch yn dit gat.'

Dochs krûpt er fierder, út nijsgjirrichheid. Och, no

kin er net mear op 'e knibbels krûpe, Sa smel wurdt it. Syn holle skeukt tsjin de boppekant fan de tunnel.

'Ik gean werom,' tinkt Jehannes. 'It wurdt my hjir te near.' It klamme swit brekt him út. Mar omkeare kin net mear. It is hjir fierste smel. Op it liif krûpt er fierder en fierder. O, wie er mar nea yn dit rotgat krûpt!

'Mem, heit,' ropt de earme stumper.

Mar heit en mem hearre neat fansels. En as in slange glydt er fierder.

Hy wurdt sa wurch fan al dat krûpen. Hy kin hast net mear. It fielt as hie er wol tsien kilometer krûpt. Wat in rotting, dy tunnel!

Ynienen heart er yn 'e fierte in lûd rumoer. It bolderjen wurdt aloan lûder. Jehannes fielt dat er modder en kluten yn 'e nekke en op 'e rêch falle. As in pylk krûpt er fierder. De tunnel stoart yn!

'Help, help!' skreaut Jehannes. 'Ik wurd hjir libben begroeven!'

Hy besiket noch flugger te krûpen. Hy is syn wurgens fergetten. De hannen sitte him ûnder it bloed troch de skerpe stiennen, dy't er treft. Hieltyd mear modder falt him op 'e rêch. De tunnel stiet op ynstoarten. Sels de mûle sit him al fol modder.

'Ik gean hjir dea,' ropt Jehannes, 'ik gean hjir dea. Mem, heit, help my dochs!'

Hy besiket foar it lêst noch foarút te kommen. Syn hannen gripe de modder fêst om him sa foarút

te slepen. Mar ynienen grypt er yn it neat, yn de leechte. En mei in mânske dûkel tommelet er del troch in einleas djip gat. Boem!

Syn oare klomp barst no ek in twaen.

Dêr leit er. 'Au, au,' skreaut er. 'Myn foet! Myn foet, ik ha myn foet brutsen. Mem, help!' Mar hoe't Jehannes ek skreaut en gûlt, net ien heart him.

Jehannes leit yn in grutte romte. It liket wol in kelder. Lokkich is it hjir net alhiel tsjuster. Ut in smel finster skynt in streekje ljocht. Sa kin er sjen, dat hjir in protte grutte wynfetten lizze. Hoeden giet er oerein. De knibbels en skonken dogge him sear. It rinnen falt him dreech. Ynienen trapet er op wat sêfts. In yslik piipjen komt út in sêft ding. Jehannes wurdt stomme kjel.

'Help,' ropt er. 'Wat is dit?'

It is in grouwe rô't, mei in ûnbidich lange sturt. Fan skrik byt de rô't him yn 'e grutte tean. Jehannes skreaut it wer út fan de pine.

'Au, au! Smoarge, goare rô't,' ropt er. 'Kinst net útsjen?'

'Sjoch do sels út, boerehufter. Do mei dyn turf-trapers! Better útsjen! Hast my omtrint deatrappe! En myn moaie lange tunnel hast ek fernield, grutte sûch! Hoe hast dat oprêden? No kinne de Alkmarders de Spanjoalen net mear bestrune, troch dyn dom geknoffel!'

Mei ûnleauwige eagen krûpet Jehannes nei de rô't. 'Och, in rô't kin hielendal net prate. Ik tink dat ik in klap fan de wynmole hân ha, troch al dy spanning

‘Do hast gelyk!’ pipet de rô. ‘Do hast yndied in klap fan ’e moleroede hân.’ En mei in sprong is de rô ferdwûn.

‘Caramba! Wat in geskreau is dat hjir!’ heart Jehannes ynienen. ‘Der sitte gjin dieven yn myn ferneamde wynkelder, wol? No, dêr wit ik wol rie foar. Dy meitsje ik daalk in kopke lytser.’

Yn ’e doar fan de kelder stiet in lyts grou mantsje.